

léptetett életbe, amikor a modern nyelvekre képesített német tanárjelöltek részére kieszközölte, hogy nyelvmesteri minőségben angol s esetleg francia középiskolákban alkalmaztassanak, ami kétségkívül kitünő mód arra, hogy ezek a jelöltek magukat az idegen nyelvekben gyakorlatilag is kiképezhessék. Előre látható, hogy ebből idővel valószínű nemzetközi tanárcsere fog kifejlődni a nagy kulturnépek között, ami lényeges és kedvező visszahatással lesz a modern nyelvek tanítására és tanulására. Kár, hogy ez az egyszerű és természetes eljárás a kisebb kulturnemzeteknél nem valósítható meg olyan könnyen. *hf.*

★

Lehrproben und Lehrgänge (1905. IV. füzet).

Az 1905. év utolsó füzetének első cikke dr. *Münch* Vilmosnak «Das akademische Privatstudium der Neuphilologen» c. tanulmánya, melyben a modern philologusoknak magántanulmányaik megválasztásában igen célszerű útmutatásokat ad. Szerző sajnosan tapasztalta, hogy a német modern philologusoknak a magántanulmányok, melyek a tanárjelölteknek a gyakorlati önképzést és a formális önművelést megadják, nem nagyon szimpatikusak szoktak lenni, amennyiben, ha a tanárjelöltek az iskolát elhagyják, mindannyian kész tudósoknak érzik magukat, többre becsülik a tudomány messzebb fekvő köreit és a nem szigorúan intellektuális és közelfekvő dolgokat megvetik. A nyelv tökéletes elsajátítása céljából szerzőnk első sorban a külföldön huzamosabb ideig tartó időzést ajánlja, továbbá egyes költemények elszavalását vagy egyes drámák teljes előadását. *Münch* igen ajánlja továbbá a napilapok olvasását is, mert ez épen a szóismeret szempontjából igen fontos, amennyiben a szók használata idővel megváltozik és a napilapok a jelent legbiztosabban visszatükrözik. Végül igen ajánlja a megszerzett szókincs tudásának időről-időre való ellenőrzését, ami igen ajánlatos magánygyakorlat. A magántanulmány egyik főtárgya, ha esetleg az iskolában nem kellőleg tárgyalták, az illető idegen ország kulturtörténetével, valamint kultur-életével és politikai történelmével való tüzetes foglalkozás is legyen. A folyóirat egyik szerkesztője *Fries* Vilmos igen szimpatikus módon «Ein ungarisches Universitätstift» c. cikkben a budapesti Eötvös kollégiumot ismerteti. Alkalmat e cikk megírására *Bartoniek* Gézának, az Eötvös kollégium igazgatójának Halleben való látogatása adott, t. i. *Bartoniek* Jena, Lipcse, Giessen tanintézetének látogatása után a hallei Franke iskolák tanulmányozására indult, mely iskola igazgatója *Fries* Vilmos. Az Eötvös kollégium igazgatóját különösen a «Seminarium præceptorum» intézete érdekelte legjobban. Úgy látszik *Bartoniek* igazgatónak látogatása

alkalmából ismerkedett meg Fries az Eötvös kollégium tüzetes organizációjával, amely intézet létrejöttének történetét a Wlassics miniszter által kiadott szervezeti szabályzatot, a tanulmányi vezetőkre és a kollégium növendékeire vonatkozó utasításokat, valamint az intézetben uralkodó házi és fegyelmi rendet ismerteti részletesen.

Fries a szervezet egyes pontjait bírálat tárgyává is teszi, különösen kifogásolja, hogy a vezető annyi administrationalis teendőt végez, és azt kívánja, hogy legalább a számadások végzése alól legyen felmentve, hogy ama fontos feladatát teljesítse, hogy a reá bizott tanuló ifjúságnak erkölcsi és társadalmi kiképzésben vezetője és mintaképe legyen. Fries az ily fajta német intézeteknek különösen az Eötvös kollégium tanulmányi rendjének utánzását ajánlja, amely a a kollégium tagjainak a célokat és utakat világosan és pontosan előírja. *Greeff* a «Die Behandlung französischer Gedichte in den mittleren Classen» c. tanulmányában első kellékül azt kívánja, hogy a tanár a tárgyalásra felvett költeményt több egységre osztva fejtegetse. A tanár először az első versszakaszt felolvassa és csak azután olvastatja a tanulókkal, ezután következik a fordítás, ha ebben nyelvi nehézségek fordulnak elő, azok még a fordítás előtt elháríthatnak. E fordításban csak akkor szakítják félbe a tanulót, ha a fordítás helyes útjáról letér. Erre a bírálat következik, amit lehetőleg maguk a tanulók végezzenek. Most a lefordításnál tapasztalt gondolatok rossz vagy helytelen felfogásának helyreigazítása következik, ahol szükség esetében a nyelvtanra vissza kell menni. Miután a stropha értelme is meg van világítva, csak ezután következik az értelmes fordítás. Erre az idő, hely, szereplő személyek gondolat és érzelmi tartalmára vonatkozó fejtegetések következnek, mely alkalommal a tanár a verselés szépségeire és költői kifejezésekre figyelmezteti a tanulókat és ezután az együttes fordítási munkák eredményeit összefoglalja. Ehhez a második versszakra vonatkozó rövid előkészítés fűződik, amelyre a második és utána következő versszakoknak hasonló módon való tárgyalása következik. Miután az összes stróphák ily módon elvégeztettek, az egész költemény szerkezetének taglalására kerül a sor; végül a költemény tartalma összefoglalatik, mely alkalommal a más irodalom hasonló tartalmú költeményei összehasonlítás céljából elővételnek. Szerzőnk tárgyalási theoriájának szemlélhetősége céljából Béranger: «Adieu de Maria Stuart» c. költeményét mutatja be. Dr. *Lindemann*: «Die Behandlung der Alpen im erdkundlichen Unterricht» c. cikkében az Alpeselemek földrajzi szempontból való tárgyalása alkalmából felmerült nehézségekre utalva, ama módokat is bemutatja, melyek e nehézségek leküzdésére vonatkoznak. Szerzőnk véleménye szerint e nehézségek megkönnyebbíthetők, azáltal, ha az anyag terület és tar-

talom tekintetéből 4 koncentrikus körre osztatik, melyeket ezután a különböző osztályokban való tárgyalás céljából be is mutat. De az Alpések ily áttekinthető tagolása által a feladat, melyet a földrajzi oktatás a tanítónak szab, még nincs kimerítve. A tanítónak kötelessége még az Alpések nagyszerű természeti szépségeit bemutatni, eme hatalmas hegységek keletkezését is szemlélhetővé tenni, amaz erőket is meg kell említenie, melyek eme hegyek alakulásánál közreműködtek és még a mai napig is közreműködnek, végül pedig az Alpések hydrographikai, klimatikus, ethnographiai és közgazdasági jelentőségére is rá kell mutatnia. — «Schul- und Hausarbeit» c. cikkben dr. *Schilling* Werner a házi és iskolai dolgozatoknál követendő eljárásról értekezik. Szerzőnk ama nézetének ad kifejezést, hogy az összes írásbeli dolgozatokban a főmunkát nem otthon, hanem az iskolában kell elvégezni, és ez oly követelmény, melyet az újabb tantervek mind, kivétel nélkül előírnak. — *Baumeister* A., müncheni pædagogus két cikket is ír e füzetbe, az elsőben «Lehrprobendogmatik» Jäger Oszkárnak, a nevezetes német történésznek «Homer und Horacim Gymnasialunterricht» c. könyvét ismerteti, a másik cikkben «Pædagogische Erinnerungen eines alten Lehrers» címűben hosszú tanítói praxisából számos példát idéz a tanulók egyéniségének kiismerésére, valamint jellemének képzésére. *Baumeister* a fölhozott példákra hivatkozva amaz elvet vallja, hogy a jó tanító sokat tanulhat tanítványaitól. E füzet utolsó rovata az újabban megjelent német pædagogiai munkákat ismerteti.

tj

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó-ülés 1906 február 17-én.

Jelen vannak: *Fináczy Ernő* elnöklése mellett: Gyulai Ágost, Gyulay Béla, Hegedüs István, Heinrich Gusztáv, Kovács János, Málnai Mihály, Pauler Ákos, Rombauer Emil, Ujváry Béla, Trájtler Károly, utóbbi mint jegyző. Ezeken kívül számosan vendégek.

I. Elnök megnyitja az ülést. Jelenti, hogy néhai György Aladár r. tag a Társaság céljaira 200 koronát hagyományozott. Az elnökség megilletődéssel vett tudomást erről a tényről, mely mutatja, hogy György Aladár élte utolsó napjáig mély érdeklődéssel viseltetett Társaságunk iránt. Az elnökség javaslatot fog tenni, hogy az összeg — mely a boldogult kifejezett kívánsága szerint alapítványként nem kezelhető — miképen volna György Aladár emlékének legméltóbb módon hasznosítható. Bemutatja továbbá *Weszely Ödön* levelét, amelyben